

Megoldókulcs
Év eleji ismétlés

1.) Feladat: Minden helyes relációsjel 1 pont.

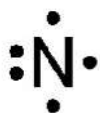
a) $< b) = c) > d) > e) < f) =$

2.) Feladat: Minden helyes megoldás 1 pont.

- a) telített oldat
- b) rendszám
- c) kovalens kötés
- d) exoterm reakció
- e) molekularács
- f) apoláris molekula
- g) katalizátor
- h) csapadék

3.) Feladat: Minden helyes megoldás 1 pont.

Nitrogén atom:

Protonok száma: 7

Elektronok száma: 7

Elektronhéjak száma: 2

Vegyértékelektronok száma: 5

Párosított elektronok száma: 2 pár (4 db)

Párosítatlan elektronok száma: 3 db

Magnézium atom:

Protonok száma: 12

Elektronok száma: 12

Elektronhéjak száma: 3

Vegyértékelektronok száma: 2

Párosított elektronok száma: 1 pár (2 db)

Párosítatlan elektronok száma: 0 db

4.) Feladat: Minden helyes megoldás 1 pont. A megfejtés plusz 1 pont.

1. Anyagmennyiség
2. Bepárlás
3. Anion

4. Lúgos
5. Folyékony
6. Nemesgázok
7. Bomlás
8. Neutron
9. Vegyjel
10. Endoterm
11. Keverék

A megoldás: Mengyelejev

5.) Feladat: Minden helyes megoldás 1 pont.

Réz	Jód	Konyhasó	Gyémánt
Cu	I ₂	NaCl	C
Szilárd	Szilárd	Szilárd	Szilárd
Fémrács	Molekularács	Ionrács	Atomrács
Fémes kötés	Másodrendű kölcsönhatás	Ionoskötés	Kovalens kötés
Vörös	Lilásszürke	Fehér	színtelen, áttetsző

6.) Feladat: Minden helyes párosítás 1 pont.

1. b) 2. e) 3. a) 4. d) 5. c) 6. h) 7. f) 8. i) 9. g)

vagy

a) 3. b) 1. c) 5. d) 4. e) 2. f) 7. g) 9. h) 6. i) 8.

7.) Feladat: Minden helyes tapasztalat, magyarázat és reakcióegyenlet 1 pont.

a) Tap.: barna színű, kellemes illatú anyag keletkezik.

Magy.: a cukor megolvad és megkaramellizálódik.

b) Tap.: vakító fehér fényt és fehér füstöt látunk.

Magy.: a magnézium a levegő oxigéntartalmával egyesül, a fehér füst a keletkező magnézium-oxid.

Reakcióegyenlet: $2 \text{Mg} + \text{O}_2 \rightarrow 2 \text{MgO}$ (vagy $\text{Mg} + 0,5 \text{O}_2 \rightarrow \text{MgO}$)

c) Tap.: pattogó hangot hallunk, majd a gyújtópálca lángra lobban.

Magy.: a hipermangán bomlik és oxigéngáz keletkezik, ennek a fejlődő oxigénnek hatására lobban vissza a gyújtópálca.

d) Tap.: heves pezsgést hallunk, szintelen, szagtalan gáz fejlődik és az égő gyújtópálca elalszik.

Magy.: szén-dioxid gáz fejlődik, amely nem táplálja az égést, ezért alszik ki a gyújtópálca.

Reakcióegyenlet: $\text{CaCO}_3 + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{CaCl}_2 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$

e) Tap.: kezdetben hígán folyó borostyánbarna anyag keletkezik, majd sűrűbben folyó sötétebb barna lesz az anyag. További melegítésre újra hígán folyóvá válik a sötétbarna anyag.

Magy.: a kénpor kétszer olvad meg, kezdetben a molekulák közötti másodrendű kölcsönhatások szakadnak fel, majd a kénatomok közötti kovalenes kötések.

f) Tap.: szintelen, szagtalan gáz fejlődését tapasztaljuk.

Magy.: hidrogén gáz fejlődik a sósav hatására.

Reakcióegyenlet: $\text{Al} + 3 \text{HCl} \rightarrow \text{AlCl}_3 + 1,5 \text{H}_2$ (vagy $2 \text{Al} + 6 \text{HCl} \rightarrow 2 \text{AlCl}_3 + 3 \text{H}_2$)

g) Tap.: vöröses bevonat keletkezik a cink lemez felületén.

Magy.: a réz-szulfát oldatból a rézionok kiredukálódnak a cink lemez felületére.

Reakcióegyenlet: $\text{CuSO}_4 + \text{Zn} \rightarrow \text{ZnSO}_4 + \text{Cu}$ (vagy $\text{Cu}^{2+} + \text{Zn} \rightarrow \text{Cu} + \text{Zn}^{2+}$)

h) Tap.: fehér színű csapadék jelenik meg az oldatban.

Magy.: ezüst-klorid keletkezik, amely vízben rosszul oldódik.

Reakcióegyenlet: $\text{AgNO}_3 + \text{HCl} \rightarrow \text{AgCl} + \text{HNO}_3$ (vagy $\text{Ag}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{AgCl}$)

8.) Feladat: A feladatok pontozását lásd lentebb.

a) 1 pont adható arra, ha a cukor és a víz tömegét összeadja. 1 pont adható a helyes tömegszázalék számításért.

oldott anyag tömege ($m_{o.a.}$) = 25 g

oldószer tömege ($m_{o.sz.}$) = 100 g

$m/m\% = ?$

Megoldás képlettel: oldat tömege (m_o) = $25 + 100 = 125$ g

$$m/m\% = \frac{m_{o.a.}}{m_o} \cdot 100 \rightarrow \frac{25}{125} \cdot 100 = \mathbf{20\%}$$

Megoldás következtetéssel: oldat tömege (m_o) = $25 + 100 = 125$ g

125 g $\rightarrow$ 100%

25 g $\rightarrow$ x%

x = **20%**

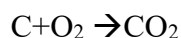
b) 1 pont jár az anyagmennyiség kiszámítására. 1 pont adható a részecskeszám helyes kiszámításáért.

$$n=m/M=16 \text{ g} / 32 \text{ g} = 0,5 \text{ mol}$$

$$1 \text{ mol atom} \rightarrow 6 \cdot 10^{23}$$

$$0,5 \text{ mol atom} \rightarrow 3 \cdot 10^{23}$$

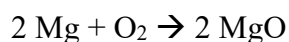
c) 1 pont a helyes reakcióegyenlet felírásáért:

1 mol szén elégetésével 1 mol szén-dioxid keletkezik $\rightarrow 6 \cdot 10^{23}$ db molekula

0,5 mol szén elégetésével 0,5 mol szén-dioxid keletkezik $\rightarrow 3 \cdot 10^{23}$ db molekula (1 pont)

d) 1 pont a helyes reakcióegyenlet felírásáért:

2 mol Mg-hoz 1 mol O₂ szükséges.

$$m(\text{Mg}) = 8 \text{ g} \quad n(\text{Mg}) = m/M = 0,329 \text{ mol} \quad (1 \text{ pont})$$

$$M(\text{Mg}) = 24,3 \text{ g/mol}$$

0,329 mol Mg-hoz 0,1 mol O₂ szükséges. (1 pont)

$$n(\text{O}_2) = 0,1645 \text{ mol} \quad m = n \cdot M = 5,264 \text{ g} \quad (1 \text{ pont})$$

$$M(\text{O}_2) = 32 \text{ g/mol}$$

1. feladatlap

1.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) Fe₂O₃   b) FeS₂   c) NaCl   d) CaSO₄ vagy CaSO₄ * 2 H₂O   e) SiO₂

f) CaCO₃

2.) feladat: Minden kiemelt rész említésért 1 pont adható.

Ásvány: meghatározott kémiai összetételű és szerkezetű anyagok.

3.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) I   b) H   c) H   d) I   e) I   f) I   g) H

4.) feladat: A feladat pontozását lásd lentebb.

Tap.: záptojásszagú gáz keletkezik. (1 pont)

Kénhidrogén (vagy dihidrogén-szulfid) keletkezik a reakcióban. (1 pont)

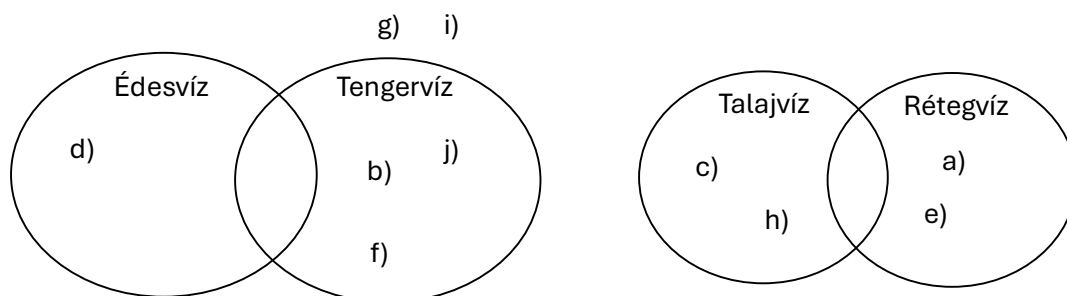
$\text{ZnS} + 2 \text{ HCl} \rightarrow \text{H}_2\text{S} + \text{ZnCl}_2$ (1 pont) Helyes egyenletrendezésért: 1 pont.

Kénhidrogén keletkezik a fehérjék bomlása során. (1 pont)

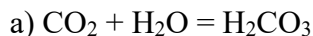
2. feladatlap

1.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

Felszíni vizek	Felszín alatti vizek

2.) feladat: Minden helyesen felírt egyenlet 1 pont.

3.) feladat: Minden kiemelt rész említésért 1 pont adható.

Def.: A föld mélyéről származó olyan **természetes víz**, amelyben az **oldott anyagok mennyisége** meghaladja az 1000 mg/litert, vagy egy-egy **jótékony hatású elemet** az átlagosnál nagyobb mennyiségben tartalmaz.

Víz típusok: vasas, meszes, kenes, savanyú, keserű (Kettő említése 1 pont)

4.) feladat: A feladat pontozását lásd lentebb.

a) Erős másodrendű kémiai kötés/ Hidrogénkötés/H-kötés (1 pont)

b) A víztömeg a felmelegedés során hőt nyel el, a lehűlés során pedig hőt bocsájt ki. (2 pont)

c) Fagyáspontja: 0°C Forráspontja: 100°C (2 pont)

d) $+4^\circ\text{C}$ (1 pont)

e) Mert amikor $+4^\circ\text{C}$ fokot eléri a víz hőmérséklete, akkor ez a vízréteg lesüllyed és helyette egy melegebb réteg kerül a felszínre, amely 0°C -on megfagy és hőszigetelő réteggé válik az alsóbb vízrétegeket. (2 pont)

5.) feladat: A feladat pontozását lásd lentebb.

a)

1. Két fázis alakul ki. (1 pont)

2. A konyhasó feloldódik a vízben. (1 pont)

3. A nátrium-hidroxid feloldódik és az oldat felmelegszik. (1 pont)

b) Az olaj apoláris, míg a víz poláris oldószer ezért a „hasonló a hasonlóban elv” értelmében nem elegyednek egymással. (2 pont)

c) Az olaj a felső fázis, mert kisebb a sűrűsége, mint a víznek. (1 pont)

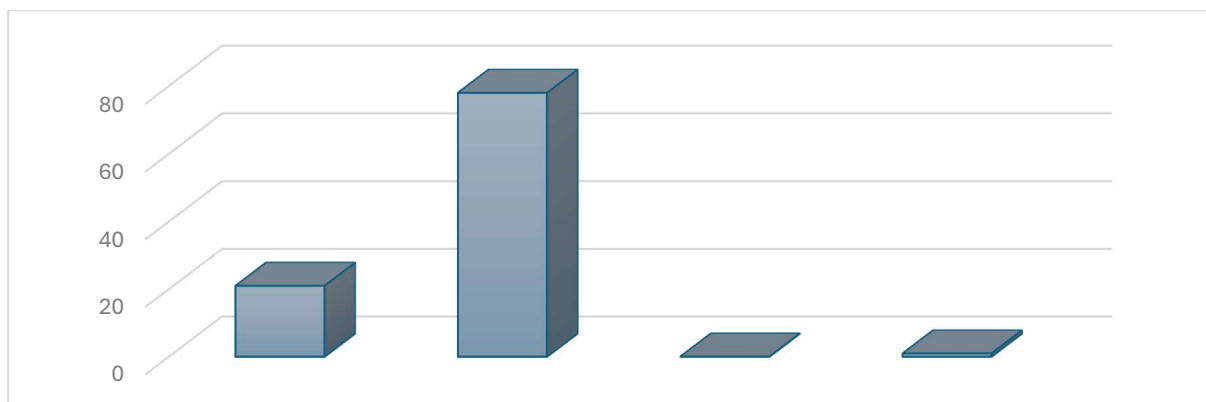
d) Mind a nátrium-klorid, mind a nátrium-hidroxid kiválóan oldódik vízben a „hasonló a hasonlóban elv” értelmében. (1 pont)

e) Sav-bázis reakció játszódik le. (1 pont)

f) Indikátor hozzáadására (pl. fenolftalein) színváltozást tapasztalnánk. (2 pont)

3. feladatlap

1.) feladat: Minden helyes gáz elhelyezése 1 pont. Minden helyes jellemző összekötése 1 pont.

Gázok: oxigén gáz   nitrogén gáz   szennyező gázok   szén-dioxid gáz

Oxigén gáz:

Az élőlények életfeltétele

Ultraibolya sugárzás hatására ózon keletkezik belőle.

A tápanyagaink elégetéséhez nélkülözhetetlen.

Nitrogén gáz:

Igen stabil molekulák, melyek között 3x-os kovalenskötés található.

Villámlás során képes átalakulni.

Szennyező gázok:

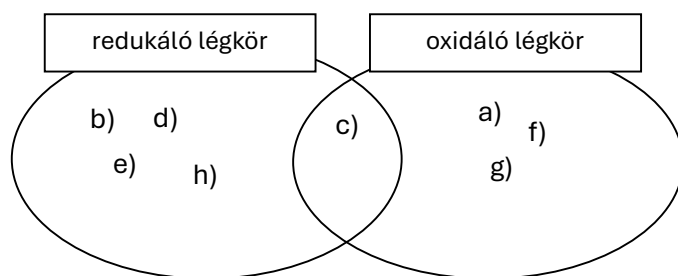
Ide tartozik a SO_2 , NO_2 , CO .

Szén-dioxid gáz:

A szén körforgás fontos része.

A fotoszintézis kiindulási anyaga

2.) feladat: Minden helyesen elhelyezett betű 1 pont.

4. feladatlap

1.) feladat: Minden biogén elem említése 0,5 pont. A biogén elemek fogalma 1 pont.

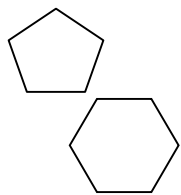
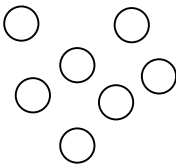
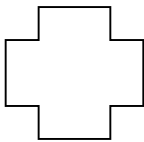
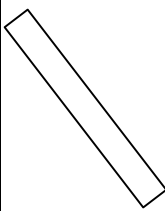
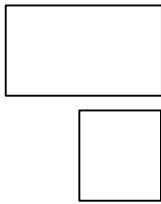
Biogén elemek: szén, hidrogén, oxigén, nitrogén, kén, foszfor

Fogalom: Minden olyan elem, amely az élőlények szerves anyagain felépíti.

2.) feladat: Minden kiemelt elem említése 1 pont.

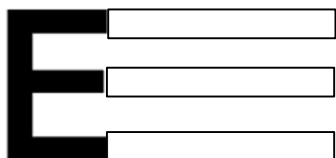
A képen látható berendezésben **vizet forralt**, majd a vízgőzt az **ősi légkör összetételéhez** hasonló (metánt, kén-hidrogént és ammóniát tartalmazó) gázelegyen vezette át. A **villámlások** szimulálására **elektromos kisüléseket** hozott létre, mikor a gázelegy a berendezés ezen szakaszára érkezett. Pár héttel később sikerült **különböző szerves vegyületeket** azonosítani a lombikban.

3.) feladat: Minden helyes rajzért 1 pont jár.

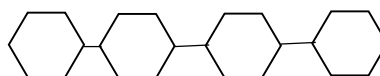
Cukrok	Aminosavak	Foszforsav	Glicerín	Zsírsav	N-tart. vegyületek

Minden helyes molekula rajzért 1 pont jár.

Zsírmolekula:

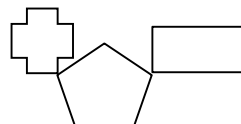
Cellulóz:

Fehérje:

Nukleinsav:

4.) feladat: Minden helyes X 1 pontot ér.

	Szénhidrátok	Aminosavak és fehérjék	Zsírok és olajok	Nukleinsavak
Tudományos nevük a proteinek.		X		
Kémiai összetételükre jellemző a kéntartalom.		X		
Fontosak az A, D, K, E vitaminok oldásában.			X	
Felépítésében részt vesz egy ötszénatomos cukor-, egy foszforsav molekula, illetve valamilyen nitrogén tartalmú kismolekula.				X
Bizonyos képviselője jó d hozzáadására kék színreakciót mutat.	X			
Az öröklődés menetében fontos.				X
A hajunkat alkotó szaru is ide tartozik.		X		

Bizonyos képviselőit vízben oldva kolloid oldatot kapunk.	X	X		
Szerkezete tartalmaz glicerint.			X	
Képviselője a növényi sejtek sejtfalát alkotja.	X			
Képviselőit csoportosíthatjuk aszerint, hogy növényi- vagy állati eredetűek.			X	
A növények tartalék tápanyagai is ebbe a csoportba sorolható.	X			
Több millió nukleotid egységből kapcsolódik össze.				X
Erős savakkal, lúgokkal vagy nehézfém sókkal kezelve kicsapódnak.		X		
Legfontosabb képviselője a szőlőcukor.	X			

5.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont. Egy példa említése 1 pont.

Tejszerű, **opálos** oldat, amelyen az áthaladó **fénysugár útja láthatóvá** válik. Pl.: keményítő

6.) feladat: A pontozást lásd az egyes számolási részeknél. Minden mértékegység helyes alkalmazása a gramm, a kilokalória és a kilojoule esetében is 1-1 pont.

$$n_{\text{szőlőcukor}} = 2 \text{ mol} \quad m_{\text{szőlőcukor}} = n \cdot M = 2 \cdot 180 = \mathbf{360 \text{ g}} \quad (1 \text{ pont})$$

$$M_{\text{szőlőcukor}} = \mathbf{180 \text{ g/mol}} \quad (1 \text{ pont})$$

Ha 1 g cukor estében 4 kcal energia termelődik, akkor 360 g cukor esetében: **1440 kcal** (1 pont)

Ha 1 kcal 4,2 kJ-nak felel meg, akkor 1440 kcal esetében: **6048 kJ** (1 pont)

7.) feladat: Az anyagok szétválasztása 1 pont. A helyesen elvégzett sorozat mindenhol 3-3 pont. Amiből 1 pont a művelet, 2 pont a tapasztalatok leírása. Összesen 10 pont a feladat. (Más sorrendben is elvégezhetőek a kísérletek!)

Három vizsgalatot kell elvégezni az anyagokkal ezért szét kell porciózni a mintákat.

1. sorozat: Desztillált víz hozzáadása a mintákhoz.

Szőlőcukor	Keményítő	Olaj	Tojásfehérje
feloldódik	nem oldódik fel (opálos az oldat)	nem elegyednek két fázis alakul ki	nincs változás (opálos az oldat)

2. sorozat: Jódoldat hozzácseppentése az előző kémcsövekhez. De egy teljesen új kémcsősorozathoz is cseppenthetőek.

Szőlőcukor	Keményítő	Olaj	Tojásfehérje
nincs változás, megmarad a barna szín	sötétkék színű lesz az oldat	lila színű lesz a felső fázis	nincs változás, megmarad a barna szín

3. sorozat: Egy új mintasort borszeszégőn kell melegíteni.

Szőlőcukor	Keményítő	Olaj	Tojásfehérje
elkezd megbarnulni, édeskés illatot érzünk	nem történik változás	nem történik változás	fehér színű pelyhek jelennek meg, a fehérje kicsapódik

5. feladatlap

1.) feladat: Minden helyesen eltalált anyag neve 1 pont. A helyes egyenlet felírása 2 pont.

a) cement

b) anyag

c) habarcs

d) beton

e) kőzetgyapot

f) gipsz

g) üveg

h) égetett mész/kalcium-oxid

Habarcs megkötésének egyenlete: $\text{Ca(OH)}_2 + \text{CO}_2 = \text{CaCO}_3 + \text{H}_2\text{O}$

2.) feladat: A hibátlan sorrendért 3 pont jár. Ha felcserélődött két lépés, de onnantól jó a sorrend 2 pont. Ha csak az eleje és vége van helyesen eltalálva 1 pont.

1. Mesterséges szenet, kokszot állítanak elő.

2. A vasércet, a kokszot és a mészkövet a nagyolvasztóba töltik.

3. A keveréken forró levegőt vezetnek át.

4. A vasgyártás során keletkező nyersvas kb. 4 tömegszázalék szenet tartalmaz.

5. Az olvadt nyersvasba oxigént fúvatnak.

6. Az acél olyan vasötvözet, amely 1,7 tömeg% szenet tartalmaz.

3.) feladat: Minden helyes egyenlet 2 pont. 1 pont az egyenlet felírás, 1 pont a helyes rendezés.

a) $2 \text{Al(OH)}_3 = \text{Al}_2\text{O}_3 + 3 \text{H}_2\text{O}$

b) $\text{C} + \text{O}_2 = \text{CO}_2$

c) $\text{CaCO}_3 = \text{CaO} + \text{CO}_2$

d) $\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} = \text{Ca(OH)}_2$

e) $\text{Fe}_2\text{O}_3 + 3 \text{C} = 2 \text{Fe} + 3 \text{CO}$

f) $\text{Fe}_2\text{O}_3 + 3 \text{CO} = 2 \text{Fe} + 3 \text{CO}_2$

g) $2 \text{Al}_2\text{O}_3 = 4 \text{Al} + 3 \text{O}_2$

4.) feladat: Minden helyes fogalom 2 pont.

Koksz: mesterséges szén, melyet a feketekőszén légmentes hevítésével nyernek.

Vörösiszap: az alumínium gyártás mellékterméke, mely vastartalmú vegyületekben gazdag és nátrium-hidroxid tartalma miatt lúgos kémhatású.

Érc: olyan kőzet, melyből egy fém gazdaságosan kinyerhető.

5.) feladat: Minden helyes pársítás 1 pont.

Acél-vasötvözet

gipsz- $\text{CaSO}_4 \cdot 2 \text{H}_2\text{O}$

Oltott mész- $\text{Ca}(\text{OH})_2$

Bauxit- érc

Hungarocell-polisztirolhab

Timföld- Al_2O_3

6.) feladat: minden helyes betűjel 1 pont.

a) B   b) A   c) A   d) B   e) A   f) C

7.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

Ajka város környékén találhatunk bauxit bányákat. 2010-ben az alumíniumgyártás melléktermékeként keletkező **vörösiszap** zúdult a környező falukra. A vörösiszap rendkívül lúgos kémhatású, **maróhatású** anyag.

6. feladatlap

1.) feladat: Ha a kiemelt elemeket tartalmazza, kiemelésenként 1 pont.

Trágya: állati vagy növényi eredetű maradványok, melyek lassan bomlanak és ezzel biztosítják a talaj tápelem biztosítását. (Bármely hasonló válasz megadása is helyes.)

2.) feladat: Minden helyesen kiegészített egyenlet 1 pont, minden helyesen rendezett egyenlet 1 pont. Minden helyes összepárosítás 1 pont.

$\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2 + 2 \text{H}_2\text{SO}_4 = \text{Ca}(\text{H}_2\text{PO}_4)_2 + 2 \text{CaSO}_4..$	„bordói lé” készítése
$\text{NH}_3 + \dots \text{HNO}_3 \dots = \text{NH}_4\text{NO}_3$	ammónia gyártás
$\dots \text{N}_2 \dots + 3 \text{H}_2 = 2 \text{NH}_3$	szuperfoszfát előállítása
$\text{CuSO}_4 + \text{Ca}(\text{OH})_2 = \dots \text{Cu}(\text{OH})_2 \dots + \text{CaSO}_4$	pétisó hatóanyagának előállítása

3.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) D   b) C   c) B   d) A   e) A   f) A

4.) feladat: Bármely felsorolt 3 válasz 1-1 pont.

Növényvédő szerek	Műtrágyák
• Lassan bomlik. • Erős mérgező • Bekerülhet a táplálékláncba.	• Vizes oldatuk savas vagy lúgos kémhatású, ami káros a talaj pH értékére.

- Pusztítja a rovarokat, ezzel veszélyeztetve a beporzást.
- Káros lehet egyéb állatokra.
- Az emberi szervezetbe is bekerülhet.
- Egyes képviselők robbanásveszélyesek.
- Túlzott használata eutrofizációt okozhat.

5.) feladat: A forgalmazás megemlítése 1 pont. Az indoklás 1 pont.

Mészkevevéssel keverik, mert nagy vízmegkötő képességű és hevítés hatására robbanásszerűen bomlik.

6.) feladat: A készítmény megemlítése 1 pont. Az indoklás 1 pont.

Mészkevevéssel [Ca(OH)₂] keverik, mert így egy csapadék oldatot kapnak, amely könnyebben megtapad a permetezett növény levelein és tartósabban ott marad.

7. feladatlap

1.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

	Fehérfoszfor	Vörösfoszfor
Színe	Sárgásfehér	Vörös
Szaga	Kellemetlen szagú	Kellemetlen szagú
Halmazállapota	Szilárd	Szilárd
Oldódik vízben?	Nem	Nem
Oldódik zsírban?	Igen	Nem
Gyulladása	Alacsonyabb hőmérsékleten (60°C)	Magasabb hőmérsékleten (350°C)
Tárolása	Vízben	Zárt üvegben
Élettani hatása	Mérgező	Nem mérgező

2.) feladat: Minden helyes sor kitöltése 1 pont. A kérdésekre a válasz 3 pont.

1. Oxidálószer
2. Brand
3. Kálium-klorát
4. Kénsav
5. Fényhordozó
6. Torinói
7. Zajtalan gyufa

8. Mártógyufa

9. Kén

10. Kovakő

11. Dörzsgyufa

Megfejtés: Irinyi János

A zajtalan gyufa feltalálója. A gyufa fejébe ólom-dioxidot rakott, így halkan gyullad be a gyufa, illetve a ként is kihagyta a keverékből és ennek köszönhetően szagtalanra vált az égéstermék.

8. feladatlap

1.) feladat: Ha a kiemelt részek szerepelnek a fogalomban, akkor minden részre 1 pont adható.

Szénhidrogének: **szén- és hidrogén** atomokból álló **szerves** vegyületek.

Műanyagok: **mesterségesen** előállított **óriásmolekulájú** anyagok.

2.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

A kőolaj különböző szénatomszámú **szénhidrogének keveréke**, melyet **hő segítségével kisebb molekulákra** lehet törteni. A keletkező kismolekulákat **összekapcsolva** különböző szerkezetű óriásmolekulákat tudunk létrehozni, ezek a **mesterséges műanyagok**.

3.) feladat: Minden helyes kitöltés 1 pont.

Műanyagok csoportosítása					
Alapanyag szerint		Szerkezet szerint		Hevítés hatására történő viselkedés szerint	
természetes	mesterséges	láncpolimer	térhálós polimer	hőre keményedő	hőre lágyuló
gumi, műszaru, linóleum	bakelit, PVC, PS, PP, PE	PET, PE, PS	bakelit, műgyanták	bakelit, gumi	PVC, PET, PE, PP

4.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) B   b) C   c) A   d) C   e) B   f) A   g) B

5.) feladat: Minden helyes párosítás 1 pont. Minden hibátlan teljes besorolás 1 pont.

telefon- bakelit	M-TP-HK
tekercs-lenolaj	T
abroncs-gumi	T-TP-HK
cső- polivinil-klorid (PVC)	M-LP-HL
palackok- polietilén-tereftalát (PET)	M-LP-HL
vödör- polipropilén (PP)	M-LP-HL

6.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

A kőolajat (keveréket) magas hőmérsékletre felmelegítve a **különböző forráspontú** alkotórészek **más-más hőmérsékleten alakulnak gőzzé** és lecsapódnak, és így elválaszthatóak egymástól.

7.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) H   b) I   c) I   d) H   e) I   f) I   g) H   h) H

9. feladatlap

1.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

a) A   b) B   c) C   d) B   e) B   f) A   g) B   h) C   i) C   j) B

2.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

Olyan anyagok, melyek tudnak **reagálni a környezeti változásokra**. Ilyen anyagokat használnak például a **hadiiparban** vagy az **úrtechnológiában**. (Bármely más két helyesen megnevezett használati terület vagy funkció elfogadható.)

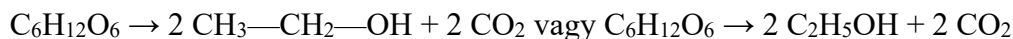
3.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) joghurt	f) sajt
b) margarin	g) tejszín
c) cukor	h) napraforgóolaj
d) disznózsír	i) sör
e) bor	j) pálinka

4.) Minden kiemelt rész említésére 1 pont adható.

A borospincében az erjedési folyamatok közben **szén-dioxid gáz keletkezik**. A szén-dioxid gáz kiszorítja a pince levegőjét, így az ember könnyen **megfulladhat**. Ha égő gyertyával indulunk le a pincébe és a **gyertya kialszik**, akkor tudhatjuk, hogy **nem biztonságos** a pince légtere, ugyanis a szén-dioxid nem táplálja az égést. Amennyiben ezt tapasztaljuk, azonnal **friss levegőre kell menni** és a pincét is ki kell szellőztetni.

5.) feladat: A helyesen felírt képletek és a helyes rendezés 1-1 pont.

6.) feladat: A részletes pontozást lásd lentebb. A két anyag moláris tömegének helyes meghatározására 1 pont adható.

$m_o = 100 \text{ g}$ $36\% = (m_{o.a.}/100) \cdot 100 \rightarrow m_{o.a.} = 36 \text{ g szőlőcukor}$ (1 pont)

$36 \text{ m/m}\%$ $m_{\text{szőlőcukor}} = 36 \text{ g}$ $n_{\text{szőlőcukor}} = 36/180 = 0,2 \text{ mol}$ (1 pont)

$M_{\text{szőlőcukor}} = 180 \text{ g/mol}$

A reakcióegyenlet alapján 1 mol szőlőcukorból 2 mol etil-alkohol keletkezik,

0,2 mol szőlőcukorból 0,4 mol etil-alkohol keletkezik.   (1 pont)

$$n_{\text{etil-alkohol}} = 0,4 \text{ mol}$$

$$m_{\text{etil-alkohol}} = 0,4 \cdot 46 = \mathbf{18,4 \text{ g}} \text{ (1 pont)}$$

$$M_{\text{etil-alkohol}} = 46 \text{ g/mol}$$

10. feladatlap

1.) feladat: Minden helyes összehúzás 1 pont.

Tudomány: A kísérletek bárki számára elérhetők. / Igazságtartalma bizonyított. / Tudományos folyóiratban megjelenik.

Áltudomány: Tényekkel nem alátámasztható megfigyelések. / A Pi-víz is ide tartozik. / Épít az emberi hiszékenységre. / Egy ismert személlyel népszerűsítik.

2.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) táplálékkiegészítő

b) tápanyag

c) adalékanyagok vagy élelmiszer-adalékok

3.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) C   b) B   c) F   d) E   e) C   f) F   g) C   h) B   i) A   j) D   k) F

4.) feladat: Minden helyesen elhelyezett elem 1 pont.

Adalék típusa	Adalék szerepe	Példa
Édesítőszer (E900-999)	Cukorbeteg élelmiszerét édesítő anyagok.	szacharin
Színezékek (E100-199)	Színezésre, vagy az eredeti szín visszaállítására szolgál.	karamell
Sűrítőanyagok (E400-499)	Biztosítja az élelmiszer állagát.	agaragar
Tartósítószer (E100-199)	Az élelmiszer szavatosságát hosszabbító vegyület.	nátrium-benzoát

5.) feladat: Minden étel megnevezése 1 pont, minden indoklás mellé 1 pont. Ha helyesen 3 ételt szerepel 1 pont. Ha 3-nál kevesebb ételt említ, nem jár az 1 pont.

Szerepeljen: Hús fogyasztás a fehérjék bevitelére. Minimális tészta, rizs a szénhidrát bevitelére. Gyümölcsök, zöldségek említése a vitaminok bevitelére.

11. feladatlap

1.) feladat: Minden kiemelt rész említésért 1 pont adható.

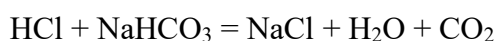
Betegségek megelőzésére, gyógyítására vagy tünetek enyhítésére szolgáló készítmény.

2.) feladat: Minden helyesen megválaszolt megoldás 1 pont. A megfejtés 1 pont.

1. orvos
2. antibiotikum
3. szalicilsav
4. hatóanyag
5. Egyiptom
6. vénköteles
7. gyomorsav

Megfejtés: Richter

3.) feladat: A helyes egyenlet 1 pont. A helyes magyarázat 2 pont.

Kellemetlen gázképződést okoz, hiszen szén-dioxid gáz fejlődik, ami puffadásérzéssel jár.

4.) feladat: Minden helyesen kitöltött cella 1 pont.

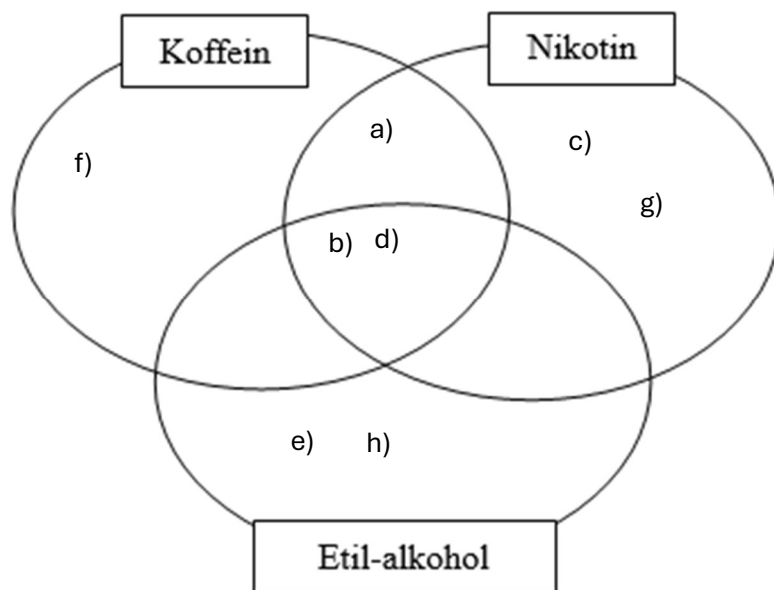
	Levendula	Kamilla	Körömvirág	Rozmaring
Jótékony hatása	gyulladás csökkentő, nyugtató hatás	gyulladás csökkentő, görcsoldó	gyulladásgátló, fertőtlenítő hatású, könnyíti az emésztést	táplálja a bőrt, haját; csillapítja a légúti megbetegedés tüneteit
Felhasználási formája	kenőcs, olaj	tea	kenőcs, tea	olaj, kenőcs

12. feladatlap

1.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

Olyan anyagok, melyek az **idegrendszerre hatva** megváltoztatják az fogyasztó **tudatállapotát vagy hangulatát**.

2.) feladat: Minden helyesen beírt betűjel 1 pont.

3.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

a) B   b) D   c) A   d) B   e) D   f) D   g) C   h) D   i) C   j) A

4.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont. Két példa említése a felsoroltak közül 1-1 pont.

Az élőlényeket már kis mennyiségben is **károsító** vagy akár azok **halálát is okozó** anyagok.

A szervezetbe juthat: bőrön keresztül, szájon át, belélegezve, tápcsatornán keresztül.

5.) feladat: Minden helyesen beírt elem 1 pont.

Mérgek csoportosítása				
élőlények által termelt				szintetikus
Növényből	állatból	Baktériumból	gombából	
gyöngyvirág ricinus	kígyóméreg nyílméregbéka toxinja	botulinumtoxin	penész	mustárgáz növényvédő szerek

6.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

- a) arzénvegyületek
- b) cianidvegyületek
- c) szén-monoxid
- d) higany
- e) metil-alkohol

7.) feladat: Különbség megfogalmazása 3 pont. Egy-egy példa említése 1-1 pont.

Az akut mérgezés során **egyszeri alkalommal** már akkora mennyiség jut a szervezetbe, hogy megjelennek a mérgezési **tünetek**, míg a krónikus mérgezés során **hosszabb ideig**, kisebb mennyiségben jut a szervezetbe.

Akut: szén-monoxid, metil-alkohol, cianidvegyületek stb.

Krónikus: arzénvegyületek az ivóvízből, higany mérgezés a régi fogtömésekből, formaldehid mérgezés a bútorkárpokokból stb.

13. feladatlap

1.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

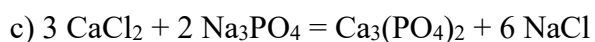
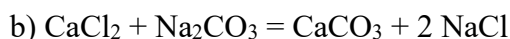
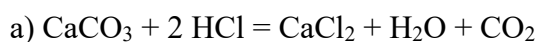
Magnézium- és kalciumvegyületekben gazdag víz.

2.) feladat: Az egyenletek befejezése 1-1 pont. Bármely három helyesen említett probléma 1 pont.

- baktériumok telepedhetnek meg rajta
- kazánrobbanást okozhat
- vízmelegítő berendezések melegítési hatékonysága csökkenhet
- mosóhatás csökkenhet

3.) feladat: Minden helyesen felírt egyenlet 2 pont.

CaCl₂ helyett más kalcium- vagy magnéziumvegyület is írható, ami vízben oldódó.

4.) feladat: Minden helyes megnevezés 1 pont.

- a) Micella
- b) felületaktív anyagok
- c) szappanok
- d) csapadékképzés

5.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

A szappanok olyan molekulák, melyekben elkülöníthető egy hosszú **apoláris farki rész** és egy **poláris feji rész egy molekulán belül**. A vízben a szappan molekulák **poláris részükkel a vízzel** tudnak kölcsönhatásba lépni, míg az **apoláris farki rész a zsíros**

szennyeződésekkel. Így a képen látható módon **micellába zárva** a zsíros szennyeződések képesek eltávolítani őket a ruhákból vagy az ember kezéről.

Bármely hasonló megfogalmazás is elfogadható.

6.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) C   b) A   c) B   d) B   e) A   f) B

7.) feladat: A feladat pontozását lásd az egyes részfeladatoknál!

a) (1 pont) Mindhárom kémcsőben szintelen, folyékony halmazállapotú anyag van.

b) (1 pont) Mindhárom kémcsőben ham képződött, de nem egyforma mennyiségben.

c) (2 pont) A kemény vízben lett a legkevesebb hab mennyisége, mert a vízkeménységet okozó részecskék csökkentik a habképződést. A desztillál vízben lett a legtöbb hab, mert ebben nincsenek más oldott részecskék, csak vízmolekulák.

d) (1 pont) Mindhárom kémcsőben opálos lett az oldat.

7.) feladat: Minden helyesen végig X-elt sor 1 pont. Ha egy sorba több helyre is kell X-et tenni, akkor is csak 1 pont adható. Ha az egyik X jó helyre kerül, de a másik nem akkor 0,5 pont adható.

	Hidrogén -peroxid	Hipó	Klórmez	Alkohol	Jód
70%-os töménységű oldatban fertőtlenítő hatású.				X	
Klór tartalmú fertőtlenítőszer.		X	X		
Csak külsőleg alkalmazzák fertőtlenítésre.				X	X
Barnás elszíneződést okoz a bőrön.					X
Árvizek után használták régen fertőtlenítésre.			X		
Nátrium-hidroxidot tartalmaz.		X			
Alkotója a jódtinktúrának.				X	X
Molekulája instabil, atomos oxigénre bomlik.	X				
Savas oldatok hatására klórgáz fejlődik belőle.		X			
Hatóanyaga a NaOCl.		X			
Fehérítésre is használható.		X	X		
Oldata lúgos kémhatású.		X			
Képlete: H ₂ O ₂ .	X				

9.) feladat: Minden helyes párosítás 1 pont.

Klórgáz vízben való oldása: $\text{Cl}_2 + \text{H}_2\text{O} = \text{HCl} + \text{HOCl}$

Hipó és savas oldat reakciója: $\text{NaOCl} + 2 \text{HCl} = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O} + \text{Cl}_2$

Hipoklórsav bomlása: $\text{HOCl} = \text{HCl} + ,\text{O}'$

Hidrogén-peroxid bomlása: $\text{H}_2\text{O}_2 = \text{H}_2\text{O} + ,\text{O}'$

10.) feladat: Az a) és b) kérdésre 2-2 pont adható. A c) kérdésre 1 pont jár.

a) Sárgászöld, szúrósszagú gáz fejlődik.

b) Klór gáz keletkezett, amely belélegezve mérgező, akár halálos is lehet.

c) A piros papír darab kifakulna, elveszítené a színét.

14. feladatlap

1.) feladat: Minden kiemelt rész 1 pont.

Korrózió: a fémek felületén megjelenő oxidréteg, meg a levegő oxigén- és nedvesség tartalma miatt jön létre. Legtöbbször negatív roncsoló hatása van.

2.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

a) C   b) B   c) B   d) A   e) C   f) B

3.) feladat: Minden kérdésre adott válasz 2-2 pont.

a) (rozsdá) vas(III)-oxid: Fe_2O_3 vagy vas(III)-hidroxid: $\text{Fe}(\text{OH})_3$

b) A vörösbarnás elszíneződés a levegő oxigénjének és nedvességtartalmának köszönhetően keletkezett. Ebben az esetben valószínűleg csak egy lakkréteg védte a fémfelületet.

c) Ebben az esetben olyan korrózióvédelmi megoldást alkalmaztak, ahol a védendő fémet egy olyan másik fémrel borították be, amely korrózióálló, feltehetően védő oxidréteg tud rajta kialakulni.

4.) feladat: a), b), c) feladat esetén 1-1 pont adható. d) feladatrészen 2 pont jár a helyes megoldásért.

a) vas és ón

b) vas és cink

c) A vas nikkellel és krómmal van ötvözve.

d) A fehérbádog és a horgonyzott bádog **felületvédelem** korrózióvédelem szempontjából, míg a rozsdamentes acél egy **ötvözet**.

5.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

Akkumulátorok olyan berendezések melyek **kémia változással** termelnek **elektromos áramot**. Az autóban a **jármű beindításához** szükségesek. Ha elhasználódott, akkor **veszélyes**

hulladékként kell kezelni a kénsavtartalma miatt és csak **hulladéklerakóban** szabad elhelyezni őket.

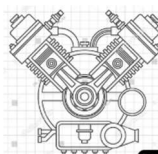
6.) feladat: Minden helyesen végig X-elt sor 1 pont. Ha egy sorba több helyre is kell X-et tenni, akkor is csak 1 pont adható. Ha az egyik X jó helyre kerül, de a másik nem akkor 0,5 pont adható.

	Karosszéria	Katalizátor	Motor	Üzemanyag	Motorolaj
Minőségét az oktánszám jelzi.				X	
Szénhidrogének keveréke.				X	X
Az autók környezetkárosító hatását csökkenti.		X			
Fontos szempont a korrózióállósága.	X		X		
Jellemzően valamilyen lakkréteggel vonják be.	X				
Az alkatrészek súrlódását csökkenti.					X
Nagyfelületű kerámia lap, mely különböző nemesfém szemcséket tartalmaz.		X			
Ide tartozik a motorbenzin és a dízelolaj.				X	
Jelentős a mechanikai biztonsága.	X				
Fémet vagy fémionokat tartalmaz.	X	X	X		
Folyékony halmazállapotú.				X	X

7.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

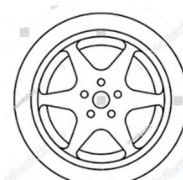
...katalizátor...

.....motor.....

...akkumulátor....

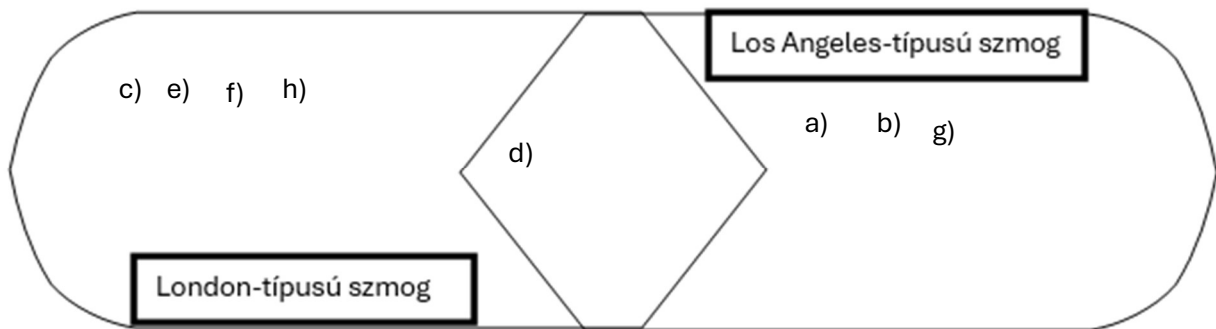
.....gumiabroncs/felni....

15. feladatlap

1.) feladat: Minden cellánál, külön-külön jelölve az adható pont mennyiség.

	Szén-dioxid	Szén-monoxid	Metán	Kén-dioxid	Nitrogén-oxidok	Ózon	Freonok
Képlete/k	CO ₂ (0,5 pont)	CO (0,5 pont)	CH ₄ (0,5 pont)	SO ₂ (0,5 pont)	NO, NO ₂ (1 pont)	O ₃ (0,5 pont)	CFC (0,5 pont)
Színe, szaga	Szintelen, szagtalan (0,5 pont)	Szintelen, szagtalan (0,5 pont)	Szintelen, szagtalan (0,5 pont)	Szintelen, szúrósszagú (0,5 pont)	Szintelen/vörösbarna, szúrósszagú	Világoskék, szúrós szagú (0,5 pont)	Szintelenek, szagtalanok (0,5 pont)
Halmazállapota	Gáz (0,5 pont)	Gáz (0,5 pont)	Gáz (0,5 pont)	Gáz (0,5 pont)	Gázok (1 pont)	Gáz (0,5 pont)	Gázok vagy könnyen párolgó folyadékok. (0,5 pont)
Hogyan kerül a levegőbe?	Az élőlények légzésével, vagy fosszilis tüzelőanyagok elégetésével. (1 pont)	Széntartalmú anyagok tökéletlen égésével. (1 pont)	Mocsarakból, kérődző állatokból, szerves anyagok bomlásából. (1 pont)	Fosszilis tüzelőanyagok elégetéséből. (1 pont)	Közelekedési eszközökből, fűtésből. (1 pont)	A levegőben található oxigén UV hatására történő bomlásából. (1 pont)	Mesterséges anyagok. Hajtó és hűtőgázként használták. (1 pont)
Milyen környezetkárosító hatása van?	Globális felmelegedés. (1 pont)	Globális felmelegedés. (1 pont)	Globális felmelegedés (1 pont)	Savas eső (1 pont)	Savas eső (1 pont)	Ózonpajzs vékonyodása Szmog (1 pont)	Ózonpajzs vékonyodása (1 pont)

2.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

3.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

a) C b) B c) A d) C e) B f) C g) B h) A i) A j) B k) A

16. feladatlap

1.) feladat: Minden helyes kitöltés 1 pont.

A víz körforgásáról már tanultunk. Fontos, hogy ennek része az a víz is, amely az emberi tevékenységekből keletkezik, ez a **szennyvíz**. Mielőtt visszakerülne a körforgásba, **három** lépéses tisztításon megy keresztül. Először egy **mechanikai** tisztítást végeznek, ahol a nagyobb **szilárd** szennyeződések különböző lyukméretű rácsrendszeren fennakadnak. Ezt követi a **biológiai** tisztítás során egy jól **levegőztetett**, **mikroorganizmusok**ban gazdag medencébe vezetik a szennyvizet. Itt a **baktériumok** és más mikroszkopikus élőlények a vízben levő **szerves anyagokat** elfogyasztják. Végezetül a **kémiai** tisztítás következik, melynek célja a vízben maradt **szervetlen ionok** eltávolítása. Ezt jellemzően valamilyen **csapadékképződési** reakcióval végzik.

2.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

a) C b) A c) B d) B e) C f) A

3.) feladat: Minden helyes válasz 1 pont.

a) I b) H c) H d) I e) H f) I g) I

17. feladatlap

1.) feladat: A kiemelt részek említése 1 pont.

Hulladék: olyan anyagok, melyek **emberi tevékenységnek** köszönhetően jöttek létre, amelyek már **nem felhasználhatóak** a keletkezésük helyén, de más **hasznos anyagok** még kinyerhetők belőlük.

Veszélyes hulladék: minden olyan anyag, amely **ártalmas** az **emberi egészségre** vagy nagyban károsítja az élővilágot és a **környezetet**.

2.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

A termelési hulladék **ipari és mezőgazdasági tevékenységek** révén jön létre, míg a települési hulladék a **háztartásokban** keletkezik. utóbbi teszi ki a **kisebb** részét az össz hulladékmennyiségnek.

3.) feladat: Minden helyesen beírt betű 1 pont.

Veszélyes hulladék	Újrahasználat	Újrahasznosítás		
		Papír	Üveg	Fém
c) f) j)	a) b) h)	b) i) k)	g)	d) l)

4.) feladat: Minden kiemelt rész említése 1 pont.

Két módja van a hulladékok ártalmatlanításának. Az egyik az **elégetés**, aminek az a hátránya, hogy olyan **gázok keletkeznek** közben, amelyek szennyezik a levegőt. A másik módszer a **lerakás**, ami **károsítja a talajt** és nagyon sok idő, mire a hulladék lebomlik.

18. feladatlap

1.) feladat: Minden helyesen végig X-elt sor 1 pont. Ha egy sorba több helyre is kell X-et tenni, akkor is csak 1 pont adható. Ha az egyik X jó helyre kerül, de a másik nem akkor 0,5 pont adható.

	Megújuló energiaforrás				Nem megújuló energiaforrás		
	Szélenergia	Napenergia	Geotermikus energia	Biomassza	Kőszén	Kőolaj	Földgáz
Főleg hőerőművekben alkalmazzák.					X	X	X
Mikroorganizmusok alakítják át biogázzá.				X			
Folyékony halmazállapotú fosszilis tüzelőanyag.						X	
Magyarországon lignit formájában bányásszák.					X		
Elsősorban épületek fűtésére hasznosítható.			X		X		X
Napelemeket és napkollektorokat igényel.		X					
Elhalt élőlények maradványaiból keletkezik.						X	X
A Föld belső hőenergiáját hasznosítja.			X				
Gáz halmazállapotú fosszilis tüzelőanyag.							X
Erre a célra energiaültetvényeket hoznak létre.				X			
Használata akkor gazdaságos, ha tartósan nagy a szélerősség.	X						

A kimaradt módszer: vízerőművek (1 pont)

2.) feladat: Minden helyesen leírt előny 1 pont.

- sose fogynak el a megújuló energiaforrások
- kevésbé károsítják a környezetet

- majdnem mindenhol elérhető valamelyik fajtája

3.) feladat: Bármilyen helyesen megfogalmazott tevékenység elfogatható. Tevékenységenként 1 pont adható. Maximálisan 3 pont.

- lekapcsolom a villanyt magam után

- elektromos autóval/ biciklivel/gyalog járok vagy a tömegközlekedést használom

- az elektromos eszközöket feleslegesen nem működtetem

- stb.